

ÚS DE MAJÚSCULES I MINÚSCULES

Els mots poden anar amb majúscula per dos motius, segons la seva situació dins el text, funció demarcativa; i segons la seva naturalesa, funció distintiva.

FUNCIÓ DEMARCATIVA

La funció demarcativa és la que ve definida per la **situació dins el text**. De fet, de tots els signes de puntuació, només el punt té el valor de pausa definitiva, i marca l'acabament d'una frase i l'obligació de recórrer a la majúscula. Altres signes de puntuació poden marcar també l'acabament de la frase, però no és pas la seva missió principal, sinó que, primer de tot, són signes prosòdics que poden arribar a tenir valor de pausa com el punt.

Majúscules

Començarem amb majúscula en els casos següents:

- A principi de text
- Després de punt - també dins un parèntesi, sempre que comenci una frase.
- I en el cas dels punts suspensius, sempre que marquin l'acabament d'un període.
Per exemple:
[...] i, per tant, no m'hi poso més... Això no obstant, no deixa de sorprendre'm [...]
- Després d'admiració o d'interrogació quan aquest signes fan la funció de punt.
- Inici de citació - sempre que el fragment de la citació sigui amb majúscula
Per exemple:
Jimeno digué: "A homes com Largo Caballero no se'ls plora, se'ls continua."
- Inici d'enumeracions:
Introduïdes per una coma - el text comença amb majúscula quan s'escriu en una ratlla a part, ja que comença paràgraf.

Igualment passa amb escrits encapçalats per formes del tipus *atès que... vist que...*, que acaben amb un punt i coma o una coma abans del verb principal, que s'escriu amb majúscula.

Introduïdes per dos punts, iniciades o no amb una marca d'enumeració (guionet, enumeració alfabètica o numèrica) - quan l'enumeració està formada per oracions i sintagmes nominals o per sintagmes nominals llargs, cada element o punt comença amb majúscula inicial i duu un punt al final.

Per exemple:

"Ordre del dia:

1. Lectura i aprovació de l'acta de la reunió anterior.
2. Presentació i aprovació, si escau, del pla d'actuacions per al 1993.
3. Valoració de la proposta de contractació...aprovada per la Comissió Gestora.
4. Torn obert de paraules."

Minúscules

Començarem amb minúscula en els casos següents:

- Després de punts suspensius - quan suspenem un moment la frase, per reprendre-la tot seguit, sense cloure cap període.
Per exemple: Havent-se acabat les preguntes, a aquest primer punt de l'ordre del dia de la Comissió d'avui..., abans d'aixecar aquesta sessió, [...]."

- Inici de citació - quan la citació que ve a continuació no inicia frase.

- Inici d'enumeracions:

Introduïdes per una coma o punt i coma quan el text s'escriu seguit.

Introduïdes per dos punts, iniciades o no amb una marca d'enumeració (guionet, enumeració alfabètica o numèrica), en els casos de numeració de mots o de sintagmes nominals. (En aquests casos s'acostuma a ometre el signe de puntuació al final de cada element enumerat.).

Per exemple:

Cal presentar la documentació següent:

- certificat d'inscripció al Registre Mercantil
- document nacional d'identitat
- etc.

FUNCIO DISTINTIVA

La funció distintiva és la que ve definida per la **naturalesa de la paraula**.

Els noms comuns i els noms propis genèrics (tant els substantius com els adjectius) els escriurem, en general, amb minúscula inicial.

Els noms propis concrets (substantius i adjectius qualificatius i numerals que expressen ordre) els escriurem, en general, amb majúscula inicial.

Noms propis referits a persones

Majúscules

Escriurem amb majúscula la lletra inicial dels noms propis en els casos següents:

- Noms i cognoms de persones i divinitats (per exemple, Pablo Iglesias)
- Sobrenoms, renoms i pseudònims (per exemple, Manuel Fernández, Lito)
- Noms de dinasties i llinatges (per exemple, l'època dels Àustries)
- Càrrecs oficials i títols nobiliaris - quan les designacions dels càrrecs van introduïdes per les formes protocol·làries de tractament que tenim a l'apartat 4.2. (per exemple, Molt Honorable Senyor President, però, Molt Honorable Senyor Joan Raventós, president del Parlament de Catalunya)
- Formes de tractament no catalanes (per exemple, Don Pedro García)
- Formes protocol·làries de tractament (per exemple, Molt Honorable Senyora)
- Formes abreujades de tractament, de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis i de formes protocol·làries (per exemple, M. H. Sr. Jordi Pujol i Soley)

Minúscules

Escriurem amb minúscules inicials els casos següents:

- Càrrecs oficials i títols nobiliaris - tant si amb la designació del càrrec ens referim a la persona concreta que el té com si no és així. (per exemple, el secretari general de la UGT i el president de la Generalitat van arribar a ...)
- Formes de tractament o de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis o les designacions de càrrecs, quan no vagin abreujades (per exemple, el conseller Mas)

Noms propis referits a coses

1. Noms d'institucions, organismes i entitats

Majúscules o minúscules, segons els casos

En els casos següents, escriurem amb majúscules inicials les denominacions genèriques quan formen el nom d'una entitat formalment constituïda. Quan s'esmenten en elles mateixes o es tracta d'un plural aglutinador s'escriuen sempre amb minúscules.

- Nom propi de la institució, organisme, entitat, empresa o establiment
Per exemple:
La Comissió Executiva de l'SNC
Les comissions executives de les unions

Comunitat Autònoma de Catalunya
les comunitats autònomes

- Designacions d'entitats jurídicopúbliques i religioses
Per exemple:
els òrgans de l'Administració pública
les administracions públiques

l'Estat espanyol
els estats europeus
una qüestió d'estat

- Designacions d'òrgans de gestió
Per exemple:
la Comissió Executiva de l'SNC
tots els organismes han de tenir una comissió executiva

la Secretaria General de la UGT de Catalunya...
les secretaries generals han de vetllar per...

la Ponència nomenada ahir
aquesta qüestió no s'ha pogut estudiar en ponència

Majúscules

Escriurem amb majúscula inicial:

- Designacions incompletes - quan no designem la institució o entitat amb tota la denominació completa, sinó per un dels noms que la componen, perquè se sobreentén pel context o per no repetir la denominació completa, que ja s'ha esmentat anteriorment; tal com va quan és part del nom complet.

Per exemple:

El Servei s'encarrega d'assessorar en temes lingüístics (en un context que parla del Servei de Normalització Lingüística)

Minúscules

Escriurem amb minúscula:

- Designacions coreferents - tots els substantius i adjectius, quan designem una entitat o organisme i no fem servir el nom o noms que formen part de la seva designació oficial i en fem referència per mitjà d'una denominació coreferent o sinònima.

Per exemple:

el consistori badaloní
la corporació municipal de Girona
aquesta empresa

2. Fets i períodes temporals

Majúscules

Escriurem amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius en els casos següents:

- Festivitats cíviques, religioses i polítiques
Per exemple:
El Primer de Maig
enguany la Festa Major cau en dimarts
per Cap d'Any
- Fets històrics singulars
Per exemple:
la Primera Guerra Mundial
la Segona República
- Períodes històrics, artístics i culturals
Per exemple:
Renaixement
Renaixença
Il·lustració

Minúscules

Escriurem minúscula inicial en els casos següents:

- Divisions temporals
Per exemple:
edat mitjana
gener, febrer, març...
dilluns, dimarts, dimecres...
primavera, estiu...
- Moviments artístics i culturals
Per exemple:
romànic
gòtic
modernisme

3. Activitats educatives, científiques i socials

Majúscules o minúscules, segons els casos

- Congressos, simposis i jornades

Escriurem amb majúscules inicials les denominacions que corresponen a designacions d'activitats oficialment instituïdes o amb una individualitat clara en la vida social. En canvi, escriurem amb minúscules les denominacions que corresponen a categories genèriques.

Per exemple:

el Novè Congrés de la UGT de Catalunya
un congrés extraordinari

els Jocs Olímpics del 1992
cada quatre anys se celebren uns jocs olímpics

Majúscules

Escriurem majúscula en els casos següents:

- Cursos, seminaris i jornades- la inicial del primer mot.
Per exemple:
Curs d'eleccions sindicals
Seminari sobre l'euro
- Comunicacions, ponències i discursos - la lletra inicial del títol.
Per exemple:
"La tradició administrativa avui: mètodes i problemes" és una ponència de les Jornades sobre tècniques i mètodes d'estudi del llenguatge administratiu.
- Premis i distincions - la inicial del primer mot i tots els substantius i adjectius que componen la designació específica del premi o la distinció.
Per exemple:
Premi a la Iniciativa Social
la Creu de Sant Jordi

Minúscules

Escriurem amb minúscula inicial:

- Cicles educatius, assignatures i disciplines
Per exemple:
la formació professional (cicle d'ensenyament)
no ha aprovat el dret penal
s'ha matriculat de filologia

4. Títols d'obres, publicacions i treballs

Majúscules

Escriurem majúscula en els casos següents:

- Títols de llibres, d'obres teatrals, musicals, cinematogràfiques i d'arts plàstiques o parts d'una obra o d'una publicació periòdica - la lletra inicial del títol o els noms propis que en formen part.
Per exemple:
Terra Baixa (obra teatral)
Diccionari general de la llengua catalana

"Als treballadors se'ls defensa millor des dels sindicats", publicat a *Les Notícies*.
Vegeu els articles publicats a la columna "El llenguatge" del diari *Avui*.
- Publicacions periòdiques, de col·leccions de llibres o d'altres obres - la inicial del títol i les inicials dels noms substantius i adjectius que el componen.
Per exemple:
El Temps
"Les Notícies"

5. Tramitacions i títols de documents oficials

Majúscules

Escriurem amb majúscula:

- Títols de documents oficials i de les tramitacions corresponents - el primer mot que designa la classe de document i els noms propis que formen part del títol.

Per exemple:

Estatut dels treballadors

Resolució 63/II del Parlament de Catalunya, sobre...

Llei de política lingüística

Ponència sobre...

Minúscules

Escriurem minúscula en els casos següents:

- Tramitacions que no correspon a un document amb títol propi, sinó a una actuació oficial.

Per exemple:

la interpel·lació al Consell Executiu; la compareixença de l'Hble. Sr. Conseller...)

- Parts genèriques de les obres i els documents legals

Per exemple:

a la disposició transitòria quarta

el capítol II

d'acord amb l'apartat *b* de l'article 2

- Informes, estudis i projectes

Per exemple:

es va presentar l'estudi Catalunya, davant el 2000

- Documents acreditatius i carnets

Per exemple:

el document nacional d'identitat

la cartilla de la Seguretat Social

6. Noms de llocs

Majúscules o minúscules, segons els casos

- Noms de places, carrers i altres vies urbanes i interurbanes

Escriurem amb minúscula la designació genèrica -o l'abreviatura- que els acompanya.

Per exemple:

pl. Sant Jaume

pg. de Gràcia

la rambla de les Flors

la travessera de Gràcia

c. del Consell de Cent

la ronda del Litoral

el moll de la Fusta

Però escriurem amb majúscula inicial la designació genèrica quan aquesta designació és usada absolutament com a nom de lloc, ha deixat de ser genèrica i ha quedat fossilitzada.

Per exemple:

la Rambla
la Gran Via
la Via Júlia

Majúscules

Escriurem majúscula inicial en els casos següents:

- Noms d'edificis singulars - també amb majúscula tots els substantius i adjectius.

Per exemple:

la Llotja
la Borsa
el Palau de la Música

- Dependències d'edificis - quan es tracta d'una denominació específica d'una estança singular.

Per exemple:

Sala de les Brigades Internacionals
el Saló de Cent

- L'article dels noms de lloc no catalans - aquest article romandrà invariable.

Per exemple:

Las Bárdenas
La Rioja
d'El Bierzo

- Noms d'entitats locals territorials - també amb majúscula tots els substantius i altres elements, tret dels articles i les preposicions, que componen la forma establerta d'una comarca, un municipi, un agregat, una entitat local menor o un barri.

Per exemple:

Molins de Rei (municipi)
Sant Andreu (barri)
el Baix Llobregat (comarca)
la Zona Franca (barri)

- Noms de llocs històrics, geopolítics i geoturístics - també amb majúscula tots els substantius i altres elements, tret dels articles i les preposicions, que componen la forma establerta d'un nom de lloc històric, geopolític o geoturístic coreferent.

Per exemple:

el Principat de Catalunya (per Catalunya)
la Ciutat Comtal (per Barcelona)
la Costa Daurada
el Tercer Món
l'Orient Mitjà

Minúscules

Escriurem minúscula en els casos següents:

- Dependències d'edificis - quan es tracta d'una denominació genèrica.
Per exemple:
la sala d'actes
- L'article dels noms de llocs catalans - aquest article, si cal, es contraurà amb altres partícules.
Per exemple:
el Maresme
el Barcelonès
les terres de l'Ebre
l'aeroport del Prat de Llobregat
- L'article dels noms de lloc no catalans amb forma catalanitzada.
Per exemple:
l'Havana
del Caire
- Noms de demarcacions i de divisions territorials.
Per exemple:
la província de Barcelona
la comarca d'Osona
la regió d'Alsàcia-Lorena
- Designació genèrica que acompanya els noms d'accidents i llocs geogràfics
Per exemple:
la collada de Toses
el cap de Creus
la península Ibèrica
la plana de Vic
illes Medes (però, Illes Balears, per tal com es tracta del nom d'una comunitat autònoma)
- Els punts cardinals - sempre que no siguin representats amb els símbols internacionals o bé formin part d'un nom de lloc.
Per exemple:
nord
est
NNE
Oest americà
països de l'Est
Àfrica del Sud